

Justis- og beredskapsdepartementet

Sendt pr. e-post: grethe.kleivan@jd.dep.no

Deres ref.: 16/3073-GRK

Dato: 24. august 2016

Vår ref.: 226137

Elektronisk kommunikasjon med domstolene - høring av forskriftsendringer

1. Innledning

Vi viser til departementets høringsbrev av 30.6.2016 vedrørende ovennevnte høring.

Det er en prioritert oppgave for Advokatforeningen å drive rettspolitisk arbeid gjennom høringsuttalelser. Advokatforeningen har derfor en rekke lovutvalg inndelt etter fagområder. I våre lovutvalg sitter advokater med særskilte kunnskaper innenfor det aktuelle fagfelt og hvert lovutvalg består av advokater med ulik erfaringsbakgrunn og kompetanse innenfor fagområdet. Arbeidet i lovutvalgene er frivillig og ulønnet.

Advokatforeningen ser det som sin oppgave å være en uavhengig høringsinstans med fokus på rettssikkerhet og på kvaliteten av den foreslåtte lovgivningen.

I saker som angår advokaters rammevilkår vil imidlertid regelendringen også bli vurdert opp mot advokatbransjens interesser. Det vil i disse tilfellene bli opplyst at vi uttaler oss som en berørt bransjeorganisasjon og ikke som et uavhengig ekspertorgan. Årsaken til at vi sonderer mellom disse rollene er at vi ønsker å opprettholde og videreutvikle den troverdighet Advokatforeningen har som et uavhengig og upolitisk ekspertorgan i lovgivningsprosessen.

I den foreliggende sak uttaler Advokatforeningen seg som ekspertorgan. Saken er forelagt lovutvalget for sivilprosess og voldgift. Lovutvalget består av Knut Boye (leder), Borgar Høgtveit Berg, Grethe Gullhaug, Nina Monssen, Ola Øverseth Nisja, Christian Reusch.

Advokatforeningen avgir følgende høringsuttalelse:

2. Sakens bakgrunn

Høringsforslaget gjelder elektronisk kommunikasjon med domstolene. Så vidt forstås vil forslaget avløse den tidligere prøveordningen og innebære en permanent innføring av elektronisk kommunikasjon med domstolene. Det fremgår av forslaget at *aktørportalen* innen utgangen av april 2017 vil være innført for samtlige lagmannsretter og for de fleste av de store tingrettene.

Erfaringene med prøveordningen har ikke vært ubetinget gode. Mange advokater har erfart at *aktørportalen* har vært ustabil. Det har tidvis ikke vært mulig å inngi dokumenter eller laste ned dokumenter fra portalen. Størrelsesbegrensning på de dokumenter som har kunnet lastes opp, har tidvis vært et betydelig problem. I tillegg kommer at portalen har vært treg i bruk. Entusiasmen blant brukerne – som antagelig vil være påkrevet hvis en ønsker at portalen skal bli vanlig i bruk – er som følge av disse forholdene dessverre begrenset. Det er derfor viktig at det settes av tilstrekkelige ressurser når en nå skal utvide *aktørportalen* til flere domstoler og gjøre ordningen permanent. Det må være tilstrekkelige ressurser til å håndtere de tekniske spørsmål som oppstår og til brukerstøtte.

3. Kommentarer til de enkelte forslagene

Utkastet ser i stor grad ut til å bygge på forskriften for prøveordningen av 12. februar 2012 med senere endringer.

3.1 Om hvem som er brukere av portalen

Hvem som kan registrere seg som bruker for å kommunisere elektronisk med domstolene er regulert i utkastet § 3. Her er teksten noe justert sammenlignet med prøveordningen i bokstav a, ved at utkastet uttrykkelig tillater at autoriserte advokatfullmektiger kan registrere seg. I praksis synes ikke dette å innebære noen endring. Også etter prøveordningen har autoriserte advokatfullmektiger blitt registrert som portalbrukere, men det er bra at dette nå fremgår uttrykkelig av forskriften.

Etter § 3 annet ledd innebærer registrering som bruker at en aksepterer vilkårene for tilgang til, og bruk av nettportalen. Et vilkår som særlig er nevnt i § 3 annet ledd er en plikt til «*så langt mulig*» å kommunisere elektronisk med retten. Det er ikke klargjort i teksten hva dette nærmere skal bety. Når skal for eksempel en advokat som er registrert som bruker i portalen, likevel kunne sende inn et fristavbrytende innlegg (tilsvar eller anke) til retten i papir? Påloggingsproblemer den aktuelle dagen eller andre grunner kan tale for at det er uforsvarlig overfor klienten å basere seg på at portalen vil fungere. Advokatens egen vurdering må i et slikt tilfelle være avgjørende. Det bør derfor klargjøres at en advokat som er registrert som bruker av portalen, likevel må ha anledning til å gi innlegg til retten ved papirdokument. Det kan også vurderes klargjort i § 3 at en bruker når som helst må kunne melde seg av som bruker av portalen. Her bør tidspunktet for utmeldingen, og ikke først tidspunktet for registrering av utmelding, være avgjørende for om forskriftenes regler om elektronisk kommunikasjon kan anvendes.

3.2 Om nettportal for elektronisk innlevering og mottak av dokumenter

Utkastet § 5 pålegger Domstoladministrasjonen å etablere og drive nettportalen, og annet ledd beskriver i generelle termer tekniske krav. Advokatforeningen har ikke innvendinger mot selve den rettslige reguleringen her. Det minnes likevel om de praktiske utfordringer med bruk av portalen som er omtalt ovenfor. Det gjentas at det må settes av nødvendige tekniske og økonomiske ressurser for å få portalen

til å fungere godt.

3.3 Om elektronisk innlevering av dokumenter til retten

Utkastet § 6 reguler hvilke dokumenter som kan sendes inn gjennom portalen. Etter siste ledd kan retten gi pålegg om å ettersende papirkopi. Slik har det også vært etter prøveordningen. Adgangen til å pålegge slik ettersending har nok ikke vært mye benyttet i praksis. Den bør likevel videreføres for spesielle dokumentbevis eller andre realbevis som ikke lett lar seg skanne med tilstrekkelig kvalitet. Unntaksregelen bør derimot ikke brukes for eksempel fordi dommeren i saken foretrekker å arbeide med papirbaserte dokumenter. Her må retten i stedet selv besørge nødvendig utskrift.

Twisteloven § 12-3 annet ledd fastslår at prosesskriv med bilag skal sendes direkte til motparten samtidig med at det sendes til retten. Når begge advokater er brukere av portalen har slik direktesending lite for seg i tillegg til at dokumentet lastes opp til portalen. En oversendelse til motpartens advokat per e-post kan være betenkelig av sikkerhetsmessige grunner og å legge opp til direkte oversendelse på papir til motpartens advokat hører historien til. Det bør derfor klargjøres i forskriften at tvisteloven § 12-3 annet ledd ikke gjelder. Dette er antagelig allerede innfortolket ved praktiseringen av prøveordningen.

3.4 Bekreftelse på at dokument er mottatt og fristavbrudd

Utkastet §§ 7 og 8 gir ikke grunnlag for bestemte merknader. Advokatforeningen vil likevel forbeholde seg å komme tilbake til spørsmålet om fristavbrytelse i et bredere perspektiv sett i sammenheng med parallelt løpende ikke elektroniske forkynningsmetoder.

3.5 Elektronisk kommunikasjon fra retten til brukeren og varsel om nye dokumenter

Utkastet § 9 – om kommunikasjon fra retten til brukeren – må ses i sammenheng med regelen om varsel i § 10. Prøveordningen har vist at varslingsfunksjonen ikke alltid har fungert tilfredsstillende. For det første gis det i varselet ikke så god informasjon som det burde vært gitt. En burde kunne forvente at det i varselet oppgis om det nye dokumentet er en avgjørelse fra retten, et brev fra retten eller et innlegg fra motparten, og helst også en angivelse av saken ved navnet på partene. De færreste advokater forholder seg i praksis til rettens saksnummer for å identifisere egne saker. Med et slikt, bedre varsel vil en lettere kunne vite når det er viktig raskt å logge seg på portalen for å håndtere dokumentet. Tidvis har det visstnok også hendt at dokumenter er blitt tilgjengelige på portalen uten at brukeren har fått varsel. Plikten til å gi varsel etter utkastet § 10 er avgrenset til dokumenter som skal forkynnes eller et dokument det er forbundet frister med, gjøres tilgjengelig i portalen. Men det bør i tillegg gis varsel også for nye dokumenter uten frist, for eksempel et nytt prosesskriv fra motparten i saken.

En god varslingsfunksjon må være en forutsetning for forslaget i utkastet § 9 annet ledd, jf. utkastet til endring av postforkynningsforskriften § 4 tredje ledd og § 7 om forkynningstidspunktet.

Advokatforeningen har – med denne premissen om adekvat varsel til brukerne – ikke innvendinger til at forkynningstidspunktet settes til fem dager fra dokumentet er tilgjengelig for brukeren i portalen. Det har dessuten en klar fordel sammenlignet med dagens praksis om underhåndsforkynnelse overfor advokater (etter dl. § 179) ved at en unngår tvil om når fristen starter å løpe.

Slik en forstår utkastet, vil det ikke være noen kvittering som skal returneres for å bekrefte mottakelse av et forkynt dokument, jf. utkastet til § 4 nytt tredje ledd i postforkynningsforskriften. Det er en fordel at en kommer bort fra praksis under prøveordningen, der forkynnelseskjemaet må skrives ut, undertegnes og deretter skannes for å lastes opp i portalen.

Det fremgår av utkastet at det automatisk vil genereres en melding til domstolen når en bruker åpnet dokumentet i nettportalen. Det bør vurderes om en kopi av denne meldingen bør sendes til brukeren for å dekke opp situasjoner der en uforvarende har åpnet et dokument (for eksempel der en har klikket på dokumentet for å åpne det, men systemet har låst seg uten at dokumentet er kommet opp). Det bør også vurderes om en skal ha en rutine for de tilfeller at dokumentet ikke er åpnet innen fem dager fra det ble gjort tilgjengelig og melding sendt. Et nytt varsel til brukeren om dokumentet og at forkynningstidspunkt vil bli passert kan kanskje være på sin plass.

3.5 Ikrafttredelse

Fra slutten av april 2017 vil alle lagmannsrettene være omfattet av forskriften om elektronisk kommunikasjon, men ikke Høyesterett. Det bør likevel vurderes om dokumenter til Høyesterett (anker og anketilsvar) bør kunne innleveres så lenge saken ennå ikke er oversendt til Høyesterett og saken derfor fortsatt håndteres av lagmannsretten i Lovisa.

Jens Johan Hjort
leder

Vennlig hilsen

Merete Smith
generalsekretær

Saksbehandler: Trude Molvik
tm@advokatforeningen.no